

CATALUNYA DINS EL MÓN MEDI EVAL

Els camins rals

15 de desembre de 2019

Itinerari: Sant Joan de Mediona, Vilademàger i la Llacuna

SEAS

Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc (SEAS)

www.santjust.org/seas

El Pont de Vilomara, en el camí ral de Barcelona a Manresa. Totes les fotos són de Jordi Gironès.

Gran part dels camins rals tenen el seu origen a l'època romana per comunicar entre elles les principals poblacions existents. Aquells primers camins arribaven a utilitzar passos enlairats per raons defensives i els rius es passaven tots a gual, menys en casos molt concrets, com el Pont del Diable a Martorell. En temps dels romans les carreteres eren bones ja que les rodes dels carros eren pesats i els genets no coneixien els estreps ni les ferradures. Aleshores no totes les carreteres eren pavimentades i a moltes no hi podien passar carros. Les de terra eren més adequades que les de pedres. Aquestes solament es posaven en terrenys argilosos i humits. Segons l'amplada, els romans tenien la Via Strata, de 2,35 metres, l'Actus de 1,17 metres i l'Iter de 0,59 metres.

Durant l'època medieval, molts d'aquests camins es refermaren per unir les principals poblacions existents aleshores, amb la finalitat de facilitar el comerç per als seus mercats. Aquests camins es mantingueren en ús gairebé fins al segle passat, actualment s'han anat perdent per la manca d'ús i de manteniment, per la qual cosa el creixement de la vegetació els està engollint en molts casos.

En aquesta època, el carro pràcticament caigué en desús, aparegueren la ferradura i els estreps, de procedència germànica, als segles VII-IX. Els camins de bast foren la principal estructura del país durant anys.

Els camins seguien les valls i els marges o les lleres dels rius menys cabalosos, i rius i torrents seguien passant-se a gual o en barques.

En temps medievals, els camins públics eren propietat del monarca i gaudien de la seva protecció, tot i que per utilitzar-los s'havien de pagar peatges que es destinaven a mantenir-los. Fins i tot, tal com recull un reial decret de 1848, els municipis podien exigir als veïns d'entre 18 a 60 anys que contribuïssin a arreglar els camins en serveis personals o en aportacions pecuniàries. Es donava el cas que quan una persona important o noble havia de passar per un d'aquells camins avisava i feia que el camí afectat hagués de ser arreglat.

Roderes en el camí ral de Sitges a Olesa de Bonesvalls.

Pel camí ral d'Olot a Vic.

El castell de Mediona en el camí ral de Sant Sadurní d'Anoia a la Llacuna.

Mentre que al segle XII els troters portaven les cartes, al segle XVI ja hi havia cavalls de postes i al voltant d'on es canviaven els cavalls van començar a establir-se noves poblacions. Del s.XIII al XVIII, els traginers s'encarregaven del transport a peu utilitzant aquests camins rals, i a partir de 1761 el rei Carles III propicià un seguit d'importantes obres públiques amb la construcció de les primeres carreteres que unien les poblacions més importants tot aprofitant aquells antics camins rals. En el cas de Catalunya, es construí la carretera de Madrid a França passant pels Brucs, el famós pont de Molins de Rei (emportat per l'aigua durant les fortes pluges de l'any 1971) i la de Barcelona a València. No n'hi havia cap més, a Catalunya.

A principis del s.XIX, però, els camins de carro ja començaven a ser una raresa, a causa del relleu trencat del nostre país i la millora en les comunicacions amb les noves carreteres que s'anaven construint. Actualment s'ha anat recuperant part de la història d'aquests camins rals i molt d'ells són actualment senders que utilitzem els excursionistes en algunes de les nostres excursions. Seria el cas del camí ral de Vic a Olot que travessa el Collsacabra o el de Manresa a Barcelona pel parc de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac (o viceversa en ambdós casos).

Nota: part del text ha estat extret del bloc elcamiral.blockspot.com de l'Associació d'Estudis Científics i Cultural de Mediona.

Jordi Gironès
SEAS, desembre 2019

L'excursió

L'excursió d'avui s'inicia a Sant Joan de Mediona on passava el camí ral que anava de Sant Sadurní d'Anoia fins a la Llacuna i l'altre que duia des de Sant Joan de Mediona a Igualada, travessant l'Alt Penedès i l'Anoia. Nosaltres no seguirem el que fou el seu recorregut fins a la Llacuna, perquè part d'ell coincideix amb el que ara és la carretera que uneix Sant Joan de Mediona amb aquella població, i en aquesta excursió prendrem l'alternativa del GR-172, que des de Sant Joan (437 m) remunta la serra de La Llacuna (811 m) passant després per l'església i castell de Vilademàger i davallant finalment a la Llacuna (620). Un itinerari més agraït des del punt de vista excursionista. El recorregut és de 10 km amb un desnivell de 374 m.

Castell de Vilademàger.

La Llacuna.